

CABINET CYNGOR GWYNEDD

Dyddiad y cyfarfod:	Rhagfyr 15fed, 2020
Aelod Cabinet perthnasol:	Y Cyngorydd Dyfrig Siencyn – Arweinydd
Swyddog Cyswllt:	Iwan Evans – Pennaeth Gwasanaethau Cyfreithiol
Teitl yr Eitem:	Ymgynghoriad Cyd Bwyllgor Corfforaethol Gogledd Cymru.

Y Penderfyniad a geisir

Gofynnir i'r Cabinet –

- a) Gymeradwyo'r yr ateb drafft i'r Ymgynghoriad – Atodiad 1
- b) Dirprwyo hawl i'r Pennaeth Gwasanaethau Cyfreithiol mewn ymgynghoriad a'r Arweinydd a'r Prif Weithredwr i gwblhau a chyflwyno ymateb ar ran y Cyngor

1. Ymgynghoriad Cyd Bwyllgor Corfforaethol Gogledd Cymru.

Mae Llywodraeth Cymru yn cynnal ymgynghoriad ar hyn o bryd ar gynigion i sefydlu Cyd Bwyllgorau Corfforedig mewn 4 ardal o Gymru.

Mae Bil Llywodraeth Leol ac Etholiadau(Cymru) 2019 yn cynnwys darpariaethau sydd yn rhoi hawl i greu Cyd Bwyllgorau Corfforedig drwy Offeryn Statudol. Mae'r ymgynghoriad presennol ar sefydlu Cyd Bwyllgorau Corfforaethol ar sail ôl Troed; Gogledd Cymru , Canolbarth Cymru, De Orllewin Cymru a De Ddwyrain Cymru. Bydd yr ymgynghoriad yn cau ar y 4ydd o Ionawr 2021.

Mae'r ymgynghoriad presennol ynglŷn a'r Offerynnau Statudol ar gyfer sefydlu y pedwar Cyd Bwyllgorau Corfforedig penodol. Fodd bynnag mae bwriad hefyd gan y Llywodraeth i gyhoeddi Offeryn Statudol Cyffredinol sydd yn cael ei grybwyll a'i ddisgrifio yn yr ymgynghoriad gyda bwriad y bydd manylion ynglŷn a llywodraethu yn cael eu cynnwys yn y rheolau yma. Golygai hyn fod elfennau or' ymateb yn ddarostyngedig i gynnwys y rhain. **Mae'r crynodeb isod yn adlewyrchu y model arfaethedig sydd yn destun yr ymgynghoriad ac mae cyfeiriad at y rheoliadau yn golygu y rheoliadau drafft.**

https://llyw.cymru/rheoliadau-i-sefydlu-cyd-bwyllgorau-corfforedig?_ga=2.32838014.1594265796.1605108637-250403614.1603710725

Atodir ateb drafft yn Atodiad 1.

2. Beth yw Cyd-bwyllgorau Corfforedig?

“Yn wahanol i strwythurau Cyd-bwyllgor eraill sy'n bodoli mewn statud, bydd Cyd-bwyllgorau Corfforedig yn gyrff corfforedig ar wahân a all gyflogi staff, dal asedau a

chyllidebau, ac ymgymryd â swyddogaethau. Pan gaiff Cyd-bwyllgor Corfforedig ei sefydlu, caiff swyddogaethau penodol eu breinio ynddo.”

Mae ‘r model o gyd-weithio drwy Gyd Bwyllgor yn gyfarwydd i lywodraeth leol ac mae sawl esiampl yn weithredol yng Ngogledd Cymru ar sail rhanbarthol ac is ranbarthol. Er yn cael ei ddisgrifio fel Cyd-Bwyllgor mae ‘r model newydd yn cynrychioli math newydd o gorff ar gyfer llywodraeth leol ac nid yn unig trefn amgen o ddarparu swyddogaethau. **Tabl Cymharu**

Cyd Bwyllgor Corfforaethol (CBC)	Cyd-Bwyllgor Deddf Llywodraeth Leol 1972 (CB)
Sefydlu drwy offeryn statudol unai drwy fandadu gan y Llywodraeth neu ar gais dau neu fwy o Gynghorau i’r Llywodraeth.	Sefydlu drwy benderfyniad a chytundeb rhwng Cynghorau.
Offeryn statudol yn gosod allan y cylch gorchwyl a hawliau penderfynu	Cylch gorchwyl a hwaliau penderfynu yn cael eu sefydlu a dirprwyo drwy gytundeb y Cynghorau sydd yn ei sefydlu
Mae ei bwerau yn cael eu diffinio gan yr Offeryn Statudol fydd yn llwyr sefydlu ei hawliau penderfynu a gweithredu.	Mae ei bwerau yn cael eu dirprwyo gan y cynghorau drwy gytundeb.
O fewn y Gorchymyn Statudol gall sefydlu ei aelodaeth a chyfetholiadau ei hyn ynghyd a phriodoli hawliau pleidleisio i’r aelodaeth ehangach	Aelodaeth gan gynnwys sgôp cyf-ethol yn cael ei osod gan y Cynghorau sydd yn creu y CB ynghyd a hwaliau pleidleisio o fewn cyfyngiadau statudol
Offeryn statudol yn mandadu fod aelodaeth y CBC yn gorfod cynnwys Arweinyddion y Cynghorau ynghyd a chynrychiolwyr eraill.	Mater y Cynghorau yw cytuno ar bwy fydd yn eu cynrychioli ar y Cyd-Bwyllgor
Dull o gyllidebu yn cael ei osod drwy Offeryn Statudol	Dull o ariannu yn cael ei gytuno rhwng y Cynghorau ac yn gosod ffiniau gwario neu ymrwymo adnoddau.
Endid cyfreithiol sydd yn gallu cytundebu, cyflogi staff a dal eiddo a’g asedau.	Dim yn endid cyfreithiol a felly yn ddibynnol ar gytundebu Cyngor neu Awdurdod i weithredu rôl endid cyfreithiol ar ei ran er dal asedau neu cyflogi staff,
Elfennau o’r Strwythur Staffio yn cael ei fandadu gan Offeryn Statudol	Mater i’r Cynghorau yw sefydlu y strwythur ac anghenion staffio unai drwy benderfynu yn eu cytundeb cyd-weithio neu drwy ddirprwyo strwythur i’r Cyd Bwyllgor benderfynu.
Sefydlu ei drefniadau Craffu ac Archwilio penodol ei hyn	Yn ddarostyngedig i drefniadau Craffu ac Archwilio y Cynghorau. Gall y Cynghorau sefydlu trefniadau ar y cyd.

3. Beth fyddai ei gyfrifoldebau

Yn ôl Bil Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2019 mae dau gategori o CBC:

A. CBC Drwy Orchymyn

CBC all y Gweinidog sefydlu heb gais gan Gynghorau. Cyfyngir y meysydd posib ar gyfer CBC o'r fath i 4 maes sef:

- “ (a) swyddogaeth y prif gynghorau ar gyfer yr ardaloedd perthnasol sy'n ymwneud ag—
- (i) gwella addysg;
  - (ii) trafndiaeth;
- y swyddogaeth o lunio cynllun datblygu strategol .....
y swyddogaeth llesiant economaidd.”

B. CBC Drwy Gais

CBC all dau neu fwy o Gynghorau wneud cais i'r Gweinidog wneud gorchymyn yn sefydlu CBC ar gyfer eu hardaloedd ynglŷn ag unrhyw un o'u swyddogaethau neu u swyddogaeth llesiant economaidd.

Mae'r ymgynghoriad ynglŷn a sefydlu CBC ar gyfer Gogledd Cymru yn rhoi 3 swyddogaeth i'r CBC:

- (a) “Mae'r swyddogaeth o ddatblygu polisiâu o dan adran 108(1)(a) a (2A)(a) o Ran 2 o Ddeddf Trafnidiaeth 2000 (“Deddf 2000”), mewn cysylltiad ag ardal pob cyngor cyfansoddol, i'w harfer gan CBC y Gogledd, ac nid gan y cynghorau cyfansoddol. “ – Golygai hyn y bydd gan y CBC gyfrifoldeb am sefydlu a **Cynllun Trafnidiaeth Rhanbarthol**.
- (b) y swyddogaeth o lunio **Cynllun Datblygu Strategol** ar gyfer Gogledd Cymru.
- (c) y swyddogaeth **llesiant economaidd**.”

Mae'r Gorchymyn drafft yn rhoi pŵer i weithredu er lles economaidd y rhanbarth yn nwylo'r CBC ond nid yw yn tynnu swyddogaethau cyffelyb oddi wrth y Cynghorau. Fodd bynnag er enghraifft mae'r ymgynghoriadau ar y Fframwaith Buddsoddi Rhanbarthol yn rhagdybio rôl ganolog i'r CBC. Felly, er mai pŵer sydd yn cael ei roi i'r CBC gall fod disgwyliad ei fod yn weithredol yn y maes ..

4. Pwerau

O fewn eu cylch gorchwyl mae gan y CBC hawliau cysylltiedig i wneud yr hyn sydd yn hwyluso cyflawni eu swyddogaethau gan gynnwys yn benodol; mynd i wariant , codi ffioedd, caffael neu waredu eiddo neu hawliau. Ni ganiateir i CBC fenthyg.

Yn ôl yr ymgynghoriad y bwriad fyddai ymdrin a CBC fel “corff cyhoeddus “ fyddai yn ddarostyngedig i ddyletswyddau cyffredinol dan e.e; Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015, Deddf Cydraddoldeb 2010, Safonau Iaith.

5. Aelodaeth

- 6 Arweinydd Cynghorau Gogledd Cymru
- Aelod wedi ei benodi gan Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri ond dim ond ar gyfer materion Cynllun Datblygu Strategol.
- Aelodau cyfetholedig wedi eu penodi gan yr Arweinyddion. Gallent fod a phleidlais ond ni all nifer y pleidleisiau y gall Aelodau Cyfetholedig fod yn fwy na phleidleisiau y Arweinwyr (ynghyd ag aelod APCE ar faterion Cynllun Datblygu Strategol) Gellir gosod tymor ar eu penodiad neu penodi am dymor amhenodol yn ddarostyngedig i hawl i ddiddymu'r penodiad.

6. Cyllid ac Ariannu

Mae'n ofynnol i'r CBC gyfrifo cyfanswm cyfanredol sydd yn amcangyfrif ei anghenion gwariant ar gyfer y flwyddyn ariannol ynghyd a darparu symiau wrth gefn ar gyfer y flwyddyn a'r blynyddoedd i ddod. Rhai hefyd cyfrifo y symiau bydd yn ei dderbyn o ffynonellau heblaw y cynghorau 'a APCE. Rhaid gwneud hyn o fewn dau fis o'r cyfarfod cyffredinol blynyddol cyntaf (y cyfarfod cyntaf) ac erbyn 14 Chwefror yn y blynyddoedd canlynol. Wrth bennu swm y gofynion yma rhaid gwahaniaethu rhwng swyddogaethau cynllunio strategol a gweddill ei swyddogaethau.

Mae rhaid i'r cynghorau (ac yn achos swyddogaethau cynllunio strategol y cynghorau a APCE) dalu'r swm yma i'r CBC.

Mae rhaniad y cyfraniadau rhwng y cynghorau i'w gytuno drwy benderfyniad unfrydol Arweinyddion. Yn achos cyfraniad cynllunio strategol mae'r cytundeb yma i'w gyrraedd rhwng aelodau cyngor ac aelod Eryri. Os na ellir cyrraedd cytundeb grymusir Gweinidogion Cymru i roi cyfarwyddyd yn pennu'r rhaniad.

7. Llywodraethu

Amlygir rhai materion penodol o'r cyfansoddiad sydd yn y Rheoliadau ond mae angen pwysleisio fod y Rheoliadau Cyffredinol yn mynd i ddarparu manylion sydd yn allweddol i ddeall sut y bydd y darpariaethau yma yn gweithredu.

Cyfarfodydd

Rhaid penodi Cadeirydd ac Is Gadeirydd o blith yr Arweinyddion

Cworwm o 70% o aelodau a phleidlais ynghyd a'r Cadeirydd (dylai gynnwys yr Is gadeirydd hefyd)

Dim pleidlais fwrw heblaw mewn materion cynllunio strategol. Heblaw rhai materion penodol pleidlais fwyafrif syml . Gellir mabwysiadu trefn pleidleisio agen gyda cyd syniad yr aelodau pleidleisio i gyd.

Is bwyllgorau

Caniateir i'r CBC sefydlu Is Bwyllgorau a dirprwyo unrhyw un o'i swyddogaethau iddo. Gall benodi unrhyw berson i'r Is Bwyllgor (heblaw yn achos swyddogaethau cynllunio strategol ble mae rhaid penodi aelod Eryri)

Rheolau Sefydlog a Chod Ymddygiad

Rhaid i'r CBC fabwysiadu rheolau sefydlog ynghyd a Chodau Ymddygiad ar gyfer aelodau a staff .

Craffu ac Archwilio

Mae'n ofynnol i'r CBC sefydlu ei IS Bwyllgorau Craffu ac Llywodraethiant ac Archwilio. Mae eu swyddogaethau yn adlewyrchu swyddogaethau cyffelyb i Bwyllgorau Craffu ac Archwilio y Cyngor.

8. Staffio

Caiff y CBC gyflogi staff a trefnu secondiadau o staff gyda CBC's eraill a'r sector gyhoeddus yng Nghymru. Mae'n ofynnol dan y rheoliadau i'r CBC benodi swyddogion i'r rolau canlynol:

- (a) Prif Weithredwr,
- (b) Swyddog Monitro,
- (c) Prif Swyddog Ariannol,
- (d) Prif Swyddog Llywodraethiant,

YMATEB Y SWYDDOGION STATUDOL:

i. Swyddog Monitro

Awdur yr adroddiad.

ii. Swyddog Cyllid

Rwyf wedi cydweithio gyda'r awdur i baratoi'r agweddau cyllidol o'r ateb drafft i'r Ymgynghoriad sy'n Atodiad 1. Fel mae'r ateb i gwestiwn 9 b) yn nodi, mae'r amserlen mae Llywodraeth Cymru yn gynnig i bennu'r gofynion cyllidebol yn hollol anymarferol, yn arbennig ar gyfer y flwyddyn gyntaf.